

S. 2 $\frac{142}{181}$

Jub. d. 11. Maj 1898

Till

Helsingfors Poliskammare.

Resolutionen Till medarrestörde an =

Härmed anskäner understeknad om tillstånd
att mot inträdesafgift söndagen den 15 Maj
kl. 7 e. m. få hålla ett offentligt föredrag (om
Ovädrligheten) uti Nyländska nationshuset,
Kaserngatan 40.

Helsingfors den 10 Maj 1898.

Pekka Eerast.
Student.

PEKKA EERAST

H

hällars bifalles. Helsingfors i Poliskam
marern den 11 Maj 1898.

Lundh

Niel Lund

Esitelmäilmoitus 15.5.1898 kello 19 pidettävästä ruotsinkielisestä esitelmästä
Kuolemattomuus
Uusmaalaisen osakunnan talolla Kasarmikatu 40:ssä Helsingissä.

Ilmoitukset Nya Pressen -lehdessä 11. toukokuuta 1898
ja
11.05.1898 Hufvudstadsbladet -lehdessä no 125

Odödligheten

Af

Pekka Ervast

Offentligt föredrag hållet den 15 maj i Nyländska nationshuset

I mitt senaste föredrag om teosofin som religion sökte jag framställa den uppfattning teosofin gifver oss om Gud och om oss själfva och den därpå härflytande uppfattningen af den lifsgärning vi hafva att fylla. Gud är icke ett utomkosmiskt väsende, utan i universell mening det förnuftiga lifvet i världsaltet, detta lif, hvars väsen är sällhet och hvars grundton är lagbundenhet; och personligen för oss är Gud den skapare, som kallat oss till medvetande och i hvilken vi lefva, röras och hafva vår varelse. Människan åter är ett väsen med möjlighet och med bestämmelse att medvetet taga del i det gudomliga lif, som pulserar i henne, och den hängifne teosofens religion är därför erkännandet af denna sanning, är en vandel i Gud eller det goda och en ständig utveckling, ett ständigt framåtskridande däri.

Jag vill nu fortsättningsvis tala om samma outtömliga ämne, men betrakta saken från en ny synpunkt. En mycket naturlig invändning instälde sig säkert hos en och annan, som åhörde mitt första föredrag och som möjligen icke på förhand kände till teosofins öfriga läror, nämligen denna: om nu människan har sig ett så skönt och högt mål föresatt, hvarför är det så få människor, som äro medvetna därom, hvarför är det så få, som taga del i det gudomliga lifvets sällhet? Om tio hafva lifvets ljus, så vandra millioner i okunnighetens mörker. Och vidare: huru kan ett så svindlande högt mål vara utpekadt för människor, svaga som vi och lefvande i så pass ogynnsamma förhållanden som vi? Äfven medgifvet att dessa förhållanden äro egnade att uppväcka hos oss inre betingelser för ett gudomligt lif, huru litet hinna vi icke emellertid lära oss under vårt korta jordelif – huru litet förädla oss själfva, huru litet arbeta för andra och utvecklas i kunskap om sanningen! Just därför lär oss ju vår kristna kyrka, att vi intet förmå af oss själfva, utan att vi böra kasta allt på Guds starka skuldror och blifva saliga genom tron på hans nåd.

Denna invändning innebär i sig ett nytt spørsmål.

På hvilket sätt utjämnar teosofin motsägelsen emellan det aflägsna idealet och de förhanden varande, skenbart ringa utsikterna att nå det? Är teosofin en religion endast för vårt närvarande lif utan hopp för något tillkommande? Lämna den alla dem att gå under, som icke nu vinna inträde i det gudomliga lifvet? Eller öppnar den vyer öfver möjligheter, som vi icke anat, med andra ord: hvad lär den oss om människans öde efter döden?

Att människan är odödlig enligt teosofin, det lät jag i förbigående framskymta redan senaste gång. Utan att tala om, att ett högt ideal eller att hvilket som helst ändamål med lifvet vore en ren absurditet, ifall vi skulle komma till, när vi födas och förintas, när vi dö, så vore ju hela vår tillvara i så fall en den grymmaste lek af mäktiga gudar. Lifvet är långt ifrån en vallfärd på rosor, och den enda sanna lycka, som är oss gifven och som heter ömsesidig kärlek, den vore ju också blott ett gäckeri, ifall vi skulle älska endast för att skiljas och gå förlorade för hvarandra.

Nej, det oändliga, det odödliga lifvet bor uti oss, och därför finnas inga gränser för våra möjligheter, därför finnes intet hopp, som ej kan gå i fullbordan, därför finnes intet slut på vår sällhet, vår utveckling, vårt arbete.

Men, om vårt gamla odödlighetshopp var en dunkel dröm om en metamorfos på domens dag, så gifver oss teosofin däremot en så klar och så enkel uppfattning af det eviga lifvet och de betingelser vi ega att uppnå idealets fullkomlighet. att om vi än icke förr skulle trott på vårt lifs gudomliga ändamål, vi nu icke längre kunna vara tvehågsna om detsamma.

När den dogmtroende med bäfvan känner dödens annalkande, oviss som han ända till slutet måste vara angående sitt eviga öde, som han tror vara afgjort under detta hans enda, korta, jordiska lif, då står teosofen lugn och förtröstansfull. Icke därför att han litat på en personlig guds särskilda ynnest och nåderika omvårdnad om hans lilla person – ty hvem af oss vill förklara sig mera värdig än en annan att råka i gunst hos högre makter? – nej, utan därför att hans tro och hans hopp står till lifvets lag, till den goda Lagen, som ej den mäktigaste gud förmår ändra och som alltigenom är förnuft och kärlek och rättvisa.

Och hvilken är denna lag?

Lif är utveckling, och lifvets lag är därför den lag, som bestämmer sättet för utvecklingens gång. Och denna lag har af buddhisterna kallats Karma.

Samma namn har också antagits af teosoferna, ty det finnes intet ord i något västerländskt språk, som så uttrycksfullt skulle återgifva vårt begrepp om den goda Lagen.

Sanskritordet karma betyder ordagrant handlande, handling. Lifvets lag är sålunda handling, det vill säga: arbete.

Huru uppenbarar sig nu handlandet, på hvilket vis försiggår det stora världsarbetet?

Det uppenbarar sig under tre former, det försiggår utmed trenne linjer eller enligt trenne lagar, hvilka vi kunde hänföra under rubrikerna kärlek, förnuft och rättvisa. I sig själfva äro de naturligtvis en lag, hvilken framträder under tre aspekter.

I mitt senaste föredrag sökte jag gifva en bild af den första aspekten af Karma: kärlekens eller själfuppooffringens lag. Det gudomliga arbetet är frivilligt, det sker i kärlek, det kallas skapelse. Utan Logos' själfuppooffring, utan hans ihållande meditation skulle världen springa i stycken.

Hvilken är nu Karmas andra aspekt? Det är den rättvisa växlingens lag, den cykliska lagen, lagen om stigande och fallande, ebb och flod. Hvarje period af värksamhet följes af en period af hvila. Lifvet andas utåt ända tils den använda energien är uttömd; då försiggår en återgång, kraften drages in och lifvet slumrar ända tils arbetet ånyo kan vidtaga. På dag följer natt, på sommar följer vinter, på lif följer död. När en planet, ett solsystem, ett världsalt upplöses och försvinner ur det synliga universum, är det dess Logos, som sjunker i hvila, dess skapare, som hämtar krafter till nya värf.

Och hvilken är ändtligen den tredje aspekten af Karma? Det är lagen om orsak och värkan, om hand-lingens oförstörbarhet, den förnuftiga lagen, som bjuder, att ingen ansträngning skall gå förlorad, intet arbete förblifva utan sina frukter – den aspekt af den goda Lagen, som ensamt för sig ofta kallas Karma i den teosofiska litteraturen. Utan denna det gudomliga minnets lag skulle intet framåtskridande vara möjligt. Arbetet skulle beskrifva en evig cirkel, i stället för att det nu beskrifver en oändlig spiral. Hvad vore mitt arbete värdt, om jag ej i morgon egde som en färdighet det som jag så mödosamt lärt mig i dag? Huru skulle vi kunna blifva fullkomliga, om icke vår förmåga att motstå det onda och att göra det goda växte större och starkare genom hvarje

frästelse som vi öfvervunnit, hvarje god handling som vi utfört? När skaparen efter sin världs natt (pralâya) af den saligaste hvila i gudomens sköte (nirvâna) återvaknar till dagens värksamma lif (manvantara), är han skicklig att taga itu med ett större och skönare och mera maktpåliggande värf än någonsin förut.

Se nu, huru dessa trenne aspekter i lifvets goda lag sammanväfva sig till tillvarons sällhet! Om det gudomliga arbetet skedde af tvång, om det försigginge oafbrutet och om det vore ett ständigt och mekaniskt återupprepande af sig själf – hvad vore då tillvaran annat än ett förtvifladt slafveri, ett evigt helvete? Men nu är arbetet frivilligt, nu är det periodiskt, nu är det ett växande lif, och därför är tillvaron sällhet, därför är skapandet gudarnas lust (lilâ).

Ack, jag talar om gudar, och vi äro människor. Vi äro innestängda i ofullkomlighetens mörka fängelse, och det är så sällan som vi förnimma svaga glimtar från det gudomliga ljuset. Lyckans och inspirationens svinnande ögonblick blott äro budskap från högre sfärer. Men dessemellan sucka och tråla vi, spända för ett lass, som det nästan öfverstiger våra krafter att draga, sannerligen ännu icke söner i huset, utan slafvar, som vänta att få träda in öfver tröskeln till det gudomliga lifvet.

Teosofen förlorar dock icke modet, ty han förtröstar på Lagen; han vet att universum är lagbundet och att intet som sker är utan orsak eller betydelse. Altså gäller det nu för oss att skärskåda det sätt, på hvilket Karma värkar i förhållande till oss människor.

Den första sidan af Karmas värksamhet i förhållande till oss visar sig i alla de varelsers kärlek, som hafva någonting att skaffa med evolutionen af vår planets mänsklighet, främst altså i vår egen skapares faderskärlek, Hans, som är gifvaren och uppehållaren af vårt lif.

Men på hvilket sätt framträder den andra aspekten af Karmas värksamhet i förhållande till oss, den så kallade cykliska lagen? I och med detta spörsmål komma vi in på det ämne, som ursprungligen sysselsatte oss, nämligen frågan om människans odödlighet.

Nu är lifvets goda lag den, att döden, långt ifrån att vara ett fasaväckande ondt, långt ifrån att vara liemannen, som med ett hugg afskär hela vår jordiska tillvara för att kasta oss in i en evig salighet eller en evig pina – att döden tvärtom är vår ömmaste vän, som bringar oss balsam på alla sår. Ty döden är en hvila.

Likasom vi om natten söka ro efter dagens vedermödor i en stärkande sömn, så uppfyller äfven döden vår längtan efter frid och vårt behof af vederkvickelse efter lifvets tunga arbete och strid. Vår själ blifver fri från kroppens bojar och efter att hafva renats i dödsrikets skärselfd slumrar hon in i en drömlös sömn eller höjer sig till det fantasiens himmelska land hon själf genom sina tankar skapat åt sig under jordelifvet och för att utveckla och fullkomna de andliga egenskaper hon uppmärksammat, medan hon var inkarnerad. Men evig är denna hvila icke, efter en längre eller kortare tid blir den afbruten, men följes ingalunda af ett uppvaknande till något slags yttersta dom, utan det som sker är långt naturligare och fullkomligt i analogi med uppstigandet ur nattens sömn under jordelifvet. Det är arbetet som skall fortsättas, och när själen börjar längta efter nya erfarenheter, då gryr morgon för den nya dagen – och si! åter stiger den himmelske invånaren ner från sitt fäderneärfda hem för att ikläda sig köttets hölje och än en gång blifva i tillfälle att delta i lifvets arbete.

Det är den stora läran om reinkarnationen eller återfödelsen, så besynnerlig till en början för oss västerländingar, som för länge sedan glömt bort, att den cykliska naturlagen värkar på alla plan af tillvara, psykiska såväl som fysiska. Huru logisk och själffallen däremot är den icke, när man uppfattar lifvet såsom teosofin gör det, en uppfattning, som nu småningom börjar vinna insteg i

tänkande människors sinnen och som alltid hysts af mystiker och sant religiösa människor, till hvilken kyrka de än hört, den uppfattningen nämligen, att lifvet är en skola, i hvilken vi lära oss fullkomlighet, att det är, för att tala med Jesus, en vingård, där vi lära oss att arbeta som Guds vingårdsmän. Och när vi uppfatta lifvet på detta vis, då förstå vi, att vår själ många gånger, tusental gånger måste lefva om detta lif för att inhösta all den skörd af visdom, som denna planet förmår gifva, för att uppnå det mått af fullkomlighet, som vår mänsklighet här är bestämd att uppnå.

Själfmant ledas vi sålunda öfver till den tredje aspekten af Karmas värksamhet i förhållande till oss, den som går under namn af kausalitetslagen. Icke håller hvad angår den mänskliga reinkarnationen, är det återvändande lifvet en tom upprepning af det föregående. Det är en fortsättning af arbetet från den punkt, där vi sist nedlade det. De färdigheter vi tilkämpade oss, de egenskaper vi förvärfvade oss under vår senaste inkarnation, de äro medfödda drag i vår karaktär i det närvarande lifvet. En Mozart komponerar vid 5 år, ty han har under många föregående lif dyrkat tonernas musa. Eller huru skola vi förklara, att af tvänne kamrater på skolbänken den ene med största lätthet inhämtar kunskaper, dem den andre värkligen nu synes taga itu med för första gången? Att säga att de äro olika begåfvade är endast att omskrifva själfva faktum, icke att förklara dess orsak. Att anklaga Försynen för denna olikhet, är att anklaga den för orättvisa. Den tillfredsställande lösningen är Karma. De hafva själfva gjort sig till hvad de äro. Därtill heter det ännu om denna sida af Karma: alla de orsaker jag satt eller sätter i gång hafva sina bestämda verkningar. „Hvad människan sår, det skall hon ock uppskåra”. Det goda du gjort för andra återvänder till dig i form af lycka i denna eller andra inkarnationer, det onda du sått får du skörda som lidande. Och detta är den enda motsvarighet, som finnes i naturen på den grymma skapelse af osunda människors inbillning, som fått namnet evigt helvete, detta, att jag aldrig kan undslippa mina egna gärningars lön, utan att den måste träffa mig i form af ett eller annat slag af lidande, såvidt mina handlingar varit onda, ända tils deras kraft blifvit uttömd och lidandets kalk drucken till sista droppen.

Med skäl har ur denna synpunkt vår planet blifvit kallad sorgens stjärna. Ty återställandet af den jämvikt, som rubbats genom handlingar emot lifvets lag, försoningen af det onda kan icke ega rum i något annat tillstånd än i detsamma, där det onda utförvats och där rubbningen åstadkommits.

Häri genom erhålla vi också en tillfredsställande och praktisk förklaring på den stora mängd af lidande, som faktiskt förefinnas i världen. Det är icke ett oförtjent naturondt, utan det utgör den karmiska följden af orsaker, dem vi själfva skapat under tidigare inkarnationer.

Och som absolut och förnuftig rättvisa är måttet för naturens vedergällning såväl af ondt som godt, hafva vi ingen orsak vare sig att klaga eller inbilla oss vara särskildt och personligen omhuldade af något högre väsen.

Det bästa vi i svåra omständigheter kunna göra, är att mottaga allt med ett filosofiskt lugn och att tänka: än kommer dag, än är ej allt förbi, vissa om att vårt öde är vårt eget värk och att mänsklighetens framtid ligger i dess egna händer. Göms där icke för öfrigt djupt i vårt inre ett fast medvetande om, att allt nog är på rätt ändå, hur svårbegripligt det än må se ut? . . .

Människan är således odödlig enligt visdomsreligionen, men huru annorlunda gestaltar sig ej denna odödlighet än den gängse tron hoppas det! Jag minnes ju icke mina föregående jordelif! utropar man ofta. Huru har jag då kunnat vara här förut?

Och hvad är det för en odödlighet, om jag upprepade gånger födes här på jorden! Jag får ju hvar gång en ny kropp och blir en ny människa – kan man då als tala om, att det är jag, som reinkarneras, och jag, som lefver i evighet?

Du minnes ej ens alt som skett dig i ditt närvarande lif, svara vi, huru vill du då komma ihåg saker, som passerat kanske för årtusenden sedan? Men detta svar är själfallet icke tillfredsställande. Vi måste gå frågan närmare inpå lifvet.

Faktum är, att teosofin icke als lär någon personlig odödlighet, när vi använda ordet personlighet i den teosofiska betydelsen. Personligheten är det individuella jagets mask (latinska persona). Vi erinra oss, att jaget säger: jag är, och personligheten: jag är den och den.

Jaget är städse detsamma, fastän rollerna växla. Och hvilken värligt upplyst människa skulle för öfrigt vilja besväras af sitt ofullkomliga jordiska uttryck i all evighet?

Låtom oss klargöra ställningen för oss. Vi, våra verkliga högre jag, äro odödliga själar, odödliga andar, odödliga individualiteter eller hvad vi nu vilja kalla dem, och de äro iförda materiella kroppar och bundna vid dem. Härvid böra vi iakttaga ett viktigt sakförhållande. Det är icke liflösa kroppar, som våra jag besjåla, utan lefvande organismer, som hafva ett eget dimligt medvetande förutom alla de drifter och begär, som höra till det fysiska lifvet. I mitt senaste föredrag beskref jag i korthet, huru det högre lifvet evolverades ur det lägre genom Logos' skapande vilja. Ända upp till en viss punkt fortgick evolutionen, utan att en ny faktor behöfde ingripa, men när människan skulle skapas, erfordrades en ny (tredje) utstrålning af Logos' andliga energi.

Den mänskliga formen hade evolverats och jämsides därmed den andliga sidan så långt, att den uppenbarade sig som ett medvetande, kanhända liknande det vi iakttaga hos djuren. Den första akten af skapelsen var utförd, och för att fatta hvad som nu följde, måste vi återkalla i minnet ändamålet med hela skapelsen, som ju är att frambringa varelser med förmåga att frivilligt höja sig till den visdom och den makt som eges af Logos.

Och för att detta ändamål skulle uppnås, måste naturligen ett tänkande medvetande bringas midtemellan godt och ondt, midtemellan de båda möjligheterna att arbeta med lifvets lag eller att arbeta emot den. Huru gick detta till?

Medan den materiella evolutionen fortgick i den lägre världen, hade genom en akt af själfförnekelse å Logos' sida en motsvarande andlig evolution egt rum på högre plan af tillvaro. Andliga medvetenhetscentra hade bildats, individuella jagmedvetanden, världsförnuftets söner eller visdomssöner eller tänkare.

Dessa tvänne grupper af medvetna väsen, de ena rent andliga, de andra rent materiella, bringades nu i beröring med hvarandra. Förnuftssönerna fingo befallning att skapa, att gifva lif, att höja och att själfva på samma gång gå framåt i utveckling. Människan är mikrokosmos, världsaltet i smått, hos henne afspeglas de stora processerna i makrokosmos. Se nu, hur våra högre jag lärdes att taga första steget på själfförnekelsens och tjenandets väg i och genom danandet af den själfmedvetna människan. De tillsades att förena sig med och stiga ned uti väsenden, som af naturen voro tillhåll för de vildaste begär – för att höja och lyfta dem och utbilda sig själfva till fria och själfmedvetna andar.

Samma process eger rum hvarje gång ett jag inkarneras i en fysisk kropp eller korsfästes i köttet, såsom teosofin också brukar uttrycka det. När nu dessa två medvetanden, det andliga och det fysiska råka ihop, uppstår dem emellan det personliga medvetandets brygga, där det högre förnuftet råkar i strid med det lägre begäret.

Till en början var det själfallet, att det personliga medvetandet identifierade sig med det fysiska och gaf sig helt och hållet i dettas våld. Våra förnuftiga jag voro alldeles utan erfarenhet om en dylik fysisk tillvaro, så att de helt naturligen läto sig ryckas med af de starka kroppsliga drifterna. Härunder lade vi grunden till en stor del af den onda Karma, som vi nu äro i beråd med att afarbета. Det högres röst, samvetet, har så pass gjort sig hörd, att strid och tvifvel redan uppstått och att vårt personliga medvetande varseblifvit, att det befinner sig mellan tvänne eldar, om det än icke förmått identifiera sig med det högre jaget.

Emellertid är det just på denna identifiering, på detta uppgående af det personliga i det individuella, som hela frågan om odödligheten och om minnet af ens mångfaldiga existenser beror.

Det är det reinkarnerande, individuella jaget, det, som ikläder sig den ena personligheten efter den andra, som är odödligt och som minnes sina olika inkarnationer, likasom vi minnas de olika dagarna i vårt lif. Men det personliga medvetandet, det som faktiskt är nytt för hvarje jordelif, kan naturligtvis icke erinra sig saker, som det aldrig varit med om. Om vi kunde tala om någon personlig odödlighet, vore det blott i den mening, att jaget inregistrerat i sitt minne den personens öden likasom sina andra personligheters. Och härvidlag är en viktig omständighet att iakttaga. Vårt högre jag kan icke minnas annat än det, som det kunnat upptaga i och införlifva med sitt medvetande, och som dess medvetande icke kan sänka sig ned till det som är lågt eller fullt eller nedrigt, så gå alla de handlingar, ord och tankar som icke äro riktade uppåt och icke i sig själfva innehålla något godt, bokstafligen förlorade – ja, det kan till och med hända, om vi än böra hoppas, att det är ett sällsynt undantag, att ett helt lif är så oändligt, att inte en enda rad däraf kan tecknas upp i det gyllene minnets bok. En analogi med detta förhållande spåra vi äfven i vårt personliga lif, där många fysiska processer försiggå utan att vi äro medvetna om dem.

Vi förstå nu, hvarför reinkarnationsminnet icke är oss medfödt, men vi förstå också, att detta minne en gång af oss skall förvärfvas, och att förvärfva detta minne är då detsamma som att vinna själfmedveten odödlighet.

Och när skall detta ske? Jo, då när vårt personliga medvetande gått upp i vårt högre jag, så att vi blifvit befriade ifrån det lägre jagets begränsningar, ”frälsta från ondo” och i full valfrihet för alltid afsagt oss allt det som icke vårt högre kan vara delaktigt af.

Om vi öfverblicka den mänskliga evolutionens historia i fågelperspektiv ända från det ögonblick i det förflutnas natt, då de högre jagen för första gången inkarnerades i de mänskliga formerna ända upp till den aflägsna framtid, då vi skola stå där som verkliga människor, gudasöner, hvilkas hela lif är ett själfvaldt tjenande af den goda Lagen, då framstår för oss i den klaraste dager det problem, som alltid ansetts så svårslösligt af filosofin, nämligen det ondas problem.

Hvad är det onda? Är det icke i främsta rummet okunnighet, oförmåga att varseblifva sanningen, brist på kunskap om det handlingssätt, som lifvets lag påbjuder?

Det finnes icke någon djäfvul, någon det ondas princip, utan det onda är ett nödvändigt trappsteg i utvecklingen af människans kunskap och valfrihet. Vi böra blott betänka, att människorna icke genast, när de uppvaknade till personligt medvetande, insågo hvilken uppgift var dem ålagd. Tvärtom, vi se ju ännu i dag, att många människor lefva, som om de alls icke visste, att de äro odödliga själar med en viss arbetsplan sig förelagd. Denna naturliga okunnighet är därför någonting som först måste afhjälpas. Och det sker genom Karma-Nemesis, som medels lidanden och fröjder småningom lär dem att skilja mellan ondt och godt – först mellan sådant som utifrån träffar dem och sedan mellan deras egna onda handlingar emot Lagen och goda sådana i öfverensstämmelse därmed. Kunskap om lifvets lag, om lifvets uppgift hade ju nog kunnat gifvas

och den eges också teoretiskt af vårt högre jag, men praktisk kunskap om att det är bäst att handla efter denna lag måste vinnas genom erfarenhet, erfarenhet om lagen och dess motsats. Ty Gud är för stolt att älskas af slafvar, Han vill att vi af fri vilja skola välja Honom.

Jämsides med upplysningen vidgas medvetandet om hvad som är ondt. Vi kalla ondt det, som vi erfarit att ökar måttet af lidande i världen, och såsom godt skimrar för oss det, som vi ännu ej pröfvat på. Vilden anser icke blodshämd för ondt, men Karma har redan lärt oss, att hämd blott medför lidande åt oss själfva och åt andra, och därför kalla vi den för ondt. Men mången af oss tror ännu, att det t. ex. intet ondt ligger i att tala illa om sin nästa, ty han finner njutning och behag däri och skall göra så, ända tils han. genom lidande lärt sig, att det är en handling emot den goda lagen – eller tils han på annan väg vaknar till samma insikt.

Det onda, som jag här talat om, är naturligtvis det, som vi begå af okunnighet och som vi få sota för genom lidande. Men det finnes äfven ett annat slag af ondt, nämligen det som vi benämna eller borde benämna „synd” och som utgöres af sådana tankar, ord eller handlingar, som vi utföra tvärtemot vårt bättre vetande. Denna väg beträdes af oss t. ex. då vi gifva efter för laster eller nycker, som vi känna oss för svaga att motstå, emedan vi icke vilja påtaga oss besväret att utveckla den erforderliga karaktärsstyrkan, och den vägen kan slutligen leda till hvad vi kalla svart magi, det vill säga det själfvalda handlandet tvärtemot Guds vilja, denna oförlåtliga synd mot den heliga ande, som sannerligen gör oss till personliga djäflar och slutligen bringar oss till förintelse.

Men å andra sidan vidgas jämsides med upplysningen också vårt medvetande om det goda: Ju mera vi lämna bakom oss af det lägre, desto vidare öppnas vår blick för det högre. Ju mera vi blifva herrar öfver våra egna jag, dess skönare blifva de ideal, som hägra för vår ande, dess större och välsignelserikare de värksamhetsfält, som erbjudas oss i Guds vingård. Lifvet i det goda är en växande sällhet – och vi äro alla odödliga!

Härliga tro och härliga hopp! Alla af oss äro förutbestämda till samma höga mål, vi äro alla bröder med samma rättigheter och samma gudomliga gnista i vårt inre, och ingen af oss skall gå förlorad, om han icke frivilligt väljer det. Genom lif efter lif skrider vår ande framåt i kärlek och kunskap och styrka, och om än den ene af oss är längre hunnen än den andre, skola vi dock alla en gång nå målet. Visst kan det och visst skall det dröja millioner år förrän den dagen randas, då vi alla bjuda vårt högre jag välkommet, den enda frälsare, som vi äga. Men hvarför skulle detta nedslå vårt mod?

Äro vi icke färdiga att offra alt för ett så ärorikt framtidshopp? Och nu bäras vi öfver till en annan sida af lifvets möjligheter, en sida, som öppnar ännu ljusare vyer för oss och därigenom betager oss äfven den sista anledningen till sorg öfver det tunga i tillvaran. Vi äro fria.

Det enda som begränsar oss, det enda som håller oss tillbaka, är vi själfva. Ingen yttre makt säger åt oss: så och så snabbt skall du utvecklas eller så och så långsamt. Vi ega frihet att välja. Vi ega frihet att påskynda vår utveckling. Vi ega frihet att i stormsteg gå framåt mot fullkomligheten. Vi kunna lära oss att tjena, att älska, att arbeta snabbare än naturen skulle lära oss det.

Det finnes en gudomlig konst, genom hvilka vi kunna vinna inträde i det gudomliga tjenandets lif, en gudomlig magi, genom hvilken vi kunna lära oss att draga himmeln ned på jorden, förrän jorden arbetat sig upp till himmeln. Det finnes en väg, som bär uppåt, kortare, rakare än den breda, som slingrar sig i långsamma bukter.

Det är den, som utstakas af religionerna.

Hvad äro alla religiösa rörelser, alla andliga väckelser annat än påminnelser om den eviga sanningen, att människan är fri, att hon kan frälsas ifrån okunnighetens onda genom en frivillig vädjan till Gud i hennes inre förr än Gud i naturen skulle affordra denna vädjan af henne? Och dessa rörelser, de rinna upp i hennes egen själ, de äro försöken att göra sig hörd af den frälsare, som är korsfäst i hennes lägre jag.

Är icke sträfvandet efter fullkomlighet en kärn-punkt i alla religioner och religionssystemer? Var det icke den raka vägen till frälsning, som alla mänsklighetens store lärare förkunnade? Och voro icke de själfva människor, som lefde likt sanna Guds söner, oss, sina bröder, till ett himmelskt exempel?

” Följ mig!” sade Krishna till Arjuna, ”följ mig!” upp-manade Buddha sin lärjunge Yakshas, ”följ mig!” var Jesu bud till Petrus.

” Skall jag tala om för eder hvad visdom är?” frågade Konfutse, kinesernas profet. ”Det är visdom, att I gören människorna såsom I viljen att de skola göra eder”.

Och Krishna säger åt Arjuna: ”den som i syndig njutning blott tänker på tillfredsställandet af sina egna drifter och som icke hjälper utvecklingen framåt så mycket han förmår, han lefver förgäfvets, o Prithas son”.

Och den namnkunniga vers, i hvilken Buddha sammanfattade sin lära, lyder:

*All synd försaka,
All dygd förvärfva,
Sitt eget hjärta rena –
Sådan är Buddhas religion.*

Slutligen, hvem af oss känner ej till Jesu ord: ”hvar och en som synden gör, han är syndens slaf. . . Varen fullkomliga såsom eder himmelske fader fullkomlig är. . .

Hvi kallen I mig sålunda: Herre, Herre! och gören dock icke hvad jag säger eder?”

Men det är alls icke af nöden att anföra lösrykta ord. Ingen torde vara nog djärf att förneka, det världens alla frälsare predikat samma lära om underkufvandet af det lägre jaget och sträfvandet efter förening med det högre.

Teosofin, som är en återuppväckelse af tron på människans, den verkliga människans gudomligt-andliga ursprung, teosofin förklarar fullt tillfredsställande detta faktum. Den ger icke företrädet åt någon viss af de stora religionerna, den säger, att de alla äro grenar af samma stam, att de alla vuxit upp ur den gemensamma moderroten, den enda sanna och universella religionen, hvars innehåll är människans etiska och intellektuella fullkomning längs den raka och smala vägen upp till gudarna.

Och huru skulle historiens idealgestalter vid skilda tider och på vidt skilda orter hafva predikat samma lära, om de icke alla haft kunskap om samma sanning, om de icke alla varit människor, som själfva gått den väg de utpekade för sina bröder? Såväl Jesus som Buddha voro människor likasom vi, men människor, som genom upprepade ansträngningar under inkarnation efter inkarnation uppnått den höga utveckling de vid sitt slutliga framträdande visade sig ega. Med aldrig vacklande beslutsamhet, med aldrig slappnande ifver hade de lif efter lif upptagit kampen ånyo emot dämonerna i sitt inre, ända tils de utgått som segrare och vunnit den lön, som är himmelriket. . . Ingen buddhist eller bramin tviflar härpå, ty han tror ju på reinkarnationen och på människans utveckling genom individuella ansträngningar. I den senare kristendomen och sedan

man förlorade tron på reinkarnationen tyckes man däremot hafva hopblandat Jesu personlighet och hans död med Logos', vår personlige Guds, skapelseoffer. Ur Skriften framgår däremot ganska tydligt, att Jesus var en människa, som genom lidanden och frästelser tillväxte i visdom och barmhärtighet och slutligen fullkomliggjordes.

Religionerna äro sålunda vägvisare. De äro väktare, som påminna oss, när vi slumra in i likgiltighet, om lifvets sanna ändamål. Och de äro mera än så. De förkunna för oss vår obegränsade andliga frihet. De upp-mana oss att taga vara på den, att göra oss medvetet till herrar öfver vårt eget öde och påskynda dess mognad, så att vi stiga upp till fullkomlighetens höjder. Men religionerna, och bland dem i all synnerhet vår egen kristna religion, sådan den af kyrkorna predikas, tala mera till känslan än till förståndet. De söka väcka det ädla hos oss och på det sättet få oss att beträda den smala vägen till gudomlig visdom, då däremot den moderna teosofin med sitt klara, förnuftiga ljus belyser alla de frågor, som af de förra lämnats i dunkel eller helt och hållet obesvarade.

Så blifver icke håller i teosofins ljus den smala vägen till gudarnas odödlighet blott en trång och otrampad stig, full af obekanta faror och frästelser. Nej, det är en väg, som andra, vårt släktes förgångsmän, våra Äldre Bröder – en Jesus, en Buddha, en Krishna, en Zoroaster, en Konfutse, en Pythagoras, en Sokrates och hundra andra – vandrat före oss, som de känna och som de kunnat beskrifva. Det är den väg, som öfveralt och alltid kallats med det enkla namnet Vägen.

Två skeden har man städse gjort en skilnad emellan under denna forcerade utveckling, två skeden, som man benämnt reningens förberedande väg och Vägen i egentlig mening. Reningens väg är den del af arbetet, då vi kämpa oss till odödlighet, då vi steg för steg höja vårt medvetande från personligheten till det individuella jaget, så att vi i denna vår fysiska kropp blifva fullt medvetna af oss själfva såsom reinkarnerande själar och därigenom fullt medvetet odödliga.

Och hvarför kallas denna process med namnet rening?

Emedan vårt högre jag är den verkliga människan i vår kropp och emedan vi förrän vi kunna höja oss till gudskap måste blifva sanna människor och, i och för detta ändamål, rena oss från alt, som icke är mänskligt-odödligt, rena oss från alt, som vår fysiska människa eger kvar från de tider, då den genomgick det djuriska evolutionsstadiet – för att icke tala om äldre perioder.

Och här är det fråga om att vara, icke om att synas.

Det är icke nog med att vi rena vårt yttre fysiska lif, så att ingen smutsig handling befläckar det, ty det är vi själfva, vår egen inre personliga människa, som skall renas. Och vi äro det, som vi tänka och känna. Våra tankar och våra känslor äro därför det, som allra först måste undersökas och renas, ty, såsom Jesus säger, människan befläckas af det onda, som går ut ur hennes hjärta långt mera än af yttre fysiska handlingar. Och eftersom våra handlingar äro direkta eller indirekta följder af våra tankar, följa goda och rena handlingar af sig själfva på goda och rena tankar.

Tung är reningens väg, med skäl har man ock kallat den korsets väg. Ty när vi taga fatt i vårt lägre jag och sträfva att höja oss till mästare däröfver – hvilka förtviflade ansträngningar gör icke detta att bibe-hålla sitt gamla herravälde! All den råa kraft, som det samlat under årtusendenas lopp, all den fina förförelseförmåga, som det utvecklat hos sig under sin kamp för tillvaran, alt detta utmana vi nu på en gång till förtviflad strid. Det lägre jaget reser sig, det visar sidor, som vi förr ej anat, och gång på gång slappas vårt grepp under brottningen, gång på gång äro vi nära att förlora modet. Men det första öfvertag, som vi vinna, huru obetydligt det än är, är ett löfte om kommande segrar. Och småningom växer vår styrka, handen blifver af järn, viljan af stål.

Under reningens väg lära vi oss en stor sanning, ja, reningen själf, kunde man säga, består just i inhämtandet och förvärklighandet af denna sanning.

Det första steg vi taga på reningens väg, är på samma gång det första steget till det praktiska erkännandet af mänsklighetens broderskap. Jag är en odödlig själ med ett bestämdt mål, men icke endast jag, utan också du, också vi alla. Vi äro alla odödliga själar, vi hafva alla samma mål, därför äro vi bröder – icke till våra fysiska kroppar, men till våra andliga jag. Det som skadar mig, skadar också dig, det som hindrar dig i din utveckling, det hindrar också mig. När jag renar mig från mitt lägre jag, erkänner jag mitt och ditt och allas våra högre jag – jag förkunnar med ett ord broderskapet. Och tvärtom, när jag sträfvar efter att blifva en sann broder mot alla, renar jag min mänsklighet från det djuriska slagget. I min själ bor endast en längtan, längtan efter den eviga sanningen, och när jag därför under reningsarbetet lär mig att underkufva mina lidelser och begär, som alla höra till det lägre jaget, kan jag t. ex. icke betrakta kvinnan som ett föremål för tillfredsställandet af min sinnliga njutning och i och med detsamma har jag erkänt henne som min broder. Å andra sidan, när jag erkänner människornas broderskap, hyser jag aktning för den uslaste tiggare, medveten om att äfven bakom hans yttre bor en odödlig själ, och icke håller kan jag göra en medmänniska till skottafla för min vrede eller mitt dåliga lynne, och som dessa ting höra till mitt lägre jag, renar jag detta på samma gång jag söker vara broderlig mot mina bröder.

Reningens väg är en korsets väg, ty den består i afklädandet af alt det gamla, som blifvit en kärt under inkarnationernas lopp. Täckelse efter täckelse faller af, personligheten upplöses och med den alt som hör till det förgängliga. Kön, samhällsställning, nationalitet, ras, alla dessa begränsningar gifva vika och människan, världsborgaren träder fram i förgrunden, och många lif af ansträngningar kunna åtgå härtill. Men kärleken växer, den sträcker ut sina armar, en familj är för liten, ett hem är för smått, snart famnar den ett folk, ett land och så småningom hela mänskligheten, hela jorden, alt lefvande. Till slut har själen lärt reningens läxa, hon har förvärkligat sin mänsklighet, hon har förvärkligat broderskapet. . . O, säll den lärjunge, som kommit så långt! En broder är han, och hans bröder skola skänka honom sitt förtroende.

Nu står han vid ingången till Vägen, den väg, som skall föra honom till det, som står öfver människan. Han som lärt sig att lefva i det eviga, han eger nu rätt att med fullt medvetande träda in i det gudomliga lifvet. I och genom det att han förvärkligat sin egen odödlighet, har han genomgått, såsom det heter, den första invigningen af de fyra, som sägas utgöra själens mystiska utvecklingshistoria. Han kallas nu af buddhisterna shrotâpatti, den som inkommit i strömmen, och af hinduerna parivrajaka, vandraren, eller, såsom det tyckes mig, att han med en kristen benämning borde kallas: människo-sonen, den där intet har att luta sitt hufvud emot. Ty han är sannerligen en främling och en hemlös vandrare.

Världens nöjen äro icke hans, människors lycka är icke hans, hans lif är till för att tjena. Hvar hälst han kan fullgöra Guds vilja, där är han hemma.

Ännu har han trenne invigningar att genomgå, trenne sanningar att lära sig, tre nycklar af kunskapen att förvärfva sig. Härunder skall hans individuella jag utveckla sig till gudomligt medvetande, det skall kasta ifrån sig de sista fjättrarna af det personliga: all önskan, all skugga af begär att själf vara något måste försvinna för den enda önskan att vara ett fullkomligt redskap i det fullkomligas hand. Jaget skall växa, ända tils det med fullt medvetande kan uppgå i alljaget, det stora jag, som står bakom alla de mänskliga jagen, nämligen Logos, vår skapare, från hvilken vi alla i början utstrålade.

Likasom tidigare lärjungens personliga jag uppgick i det individuella jaget, så skall nu detta hans mänskliga jag gå upp i det gudomliga jaget. Gnistan skall försvinna i elden, droppen i hafvet, den städse närvarande strålen skall varda det hela och eviga ljuset. Sannerligen skall han kunna säga: jag och Fadren äro ett. All sanning skall han veta, all visdom skall han nå, hans vandring genom lifvet skall vara en saga af barmhärthet. Människorna äro icke längre hans bröder, de äro han själf, ty han är ett med det jag, som andas i dem alla.

Och sålunda har han nått slutet på vägen. Han har vandrat lidandets törnbeströdda stig och kunskapens hemliga stråt, och han har vunnit befrielse. Lärjungen har blifvit en lärare. En Mästare är han nu, en dagens Mästare, fri från synd, fri från växling, fri från återfödelse.

Han behöfver ej längre stiga ned i materiens hvirflar, han har uppnått det rent andliga tillståndets oblandade sällhet, Nirvâna, och när han nu lämnar sin jordiska kroppshydd, sker ingen förändring i hans tillstånd, han är ett med det gudomliga lifvet och behöfver aldrig mera inkarneras på jorden. Han har vunnit sina ansträngningars lön: den eviga friden. Han har rättighet att hvila i Fadrens sköte alla de millioner år, som ännu skola åtgå för den öfriga mänsklighetens utveckling, och alla de millioner år, som denna mänsklighet sedan har rätt att hvila, när timmen slår för vårt system att indragas i pralåya.

Men gör han detta utan betänkande? Kastar han sig genast i famnen på den svindlande lyckan, på den lockande friden, glömsk af alt jordiskt, af sina egna fordna lidanden, af andras närvarande?

Nej, han stannar begrundande ”på tröskeln till Nirvâna”. Det är icke detta, som hans långa utveckling lärt honom. Kärlek var det som han lärde, medlidande var det, barmhärthet var det. Hela hans väsen är förbarmande. Skall han nu vänta i dådlös hvila, tils där yppa sig tillfällen för honom att arbeta? Är icke lifvets högsta lag, är icke Karmas första aspekt arbete i kärlek?

Ja visst, och se, han varsnar ett glorrikt fält för omedelbar värksamhet, han varsnar det dolda lifvet som sina bröders frälsare – stort, högt och glorrikt, men smärtefullt. Såsom det säges i *Tystnadens Röst*¹: ”Bøj ditt hufvud, o Bodhisattva och lyssna uppmärksamt. Barmhärtheten talar och säger: ’Kan lycksalighet finnas, då alt lefvande måste lida? Skall du frälsas och hela världen klaga’ ? . . . Om du vill varda en Tathågata, träd då i dina föregångnes fotspår, förblif osjälfvisk till det ändlösa slutet. Du har blifvit upplyst. – Välj din väg”!

Och han väljer, den store Mästaren. Han afstår ifrån Nirvâna, ifrån fullkomlighetens konungakrona, för att taga på sig dess törnekrona och blifva en fullkomlig, men ödmjuk tjenare. Han stannar på jorden såsom en Adept, han stannar här för att vaka öfver och skydda oss, sina yngre bröder, osynlig för, okänd af alla icke invigda, men en af de lefvande Mästare, som hälsa lärjungen välkommen, så snart han trädt in genom porten till Vägen.

Han och hans likar bilda det Hemliga Brödraskap, som är vår mänsklighets skyddsmur, dess ledare och lärare, dess hjälp och bistånd i den andliga utvecklingen. Till detta Brödraskap höra såväl Buddha som Kristus och vid vissa tidpunkter uppträder någon af dess medlemmar bland oss – men hvad äro ett kort jordelifs försakelser och lidanden mot en evighet af själförnekande arbete för oss, som, det måste vi ju erkänna, bringa dem långt mera missräkningar än uppfyllda förhoppningar. Men de göra det i frivillig kärlek. Och de sörja ej. Deras sällhet är att

¹ *Tystnadens Röst*, Valda fragment ur „De gyllene föreskrifternas bok”. Öfversatt till engelskan af H. P. B. På svenska af B. W. Andra upplagan. Göteborg 1894.

hjälpa och lida. Och hvilken fröjd i de himmelska boningarna, när ”en syndare bättrar sig” och vänder in på den raka vägen!

Så låtom oss då fröjdas, vi jordens barn! Vi äro ej öfvergifna, kärlek omstrålar oss på alla sidor, och hjärtan finnas, som älska det bästa, och endast det bästa hos oss. Huru mycket än världen må missförstå oss, huru mycket än världen må söka kväfva det godas spirande frö hos oss, o låtom oss ej fälla modet! Vänner finnas, som ransaka hjärtan, de förstå oss, de omhulda oss, de stå vid vår sida. Må vi vandra oförfärade mot målet! Och en dag skola vi vara starka som de. En dag skola vi vara visa som de. En dag skola vi kunna älska som de.

Hvilka vyer döljas af framtidens slöja?

O härliga odödlighet! Våga vi blicka in i din djupa mystère? Du är en lefvande eld, som förtär alla former. Och dock kläder du dig ständigt i lågans form för att lysa där mörker är och värma där kölden rår. Så är du ock för oss en ständig växling från lif till död, från död till lif, men ett minne, som går genom tiderna. Och så skola vi, när vi nått fullkomlighet på denna planet och hvilat efter vunna segrar, vakna igen – Mästare redan vid dagens gryning, lärare, som få sig anförtrödt uppfostrandet af en mänsklighet, då i sin barndom. Och sedan alt framgent skola vi skrida i evigheternas evighet från kunskap till kunskap, från skönhet till skönhet, från arbete till arbete! Och ständigt skall växa vår förmåga att tjena, vår förmåga att arbeta, vår förmåga att skapa sällhet i denna Guds underbara värld!

Ty så bjuder lifvets Goda Lag, så bjuder Karma.